

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5052/2562

นาย ส.โจทก์ นาง ส.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.อนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 41, พ.ร.บ.การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 มาตรา 53, พ.ร.บ.การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 มาตรา 54, พ.ร.บ.การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 มาตรา 58, พ.ร.บ.ดังกล่าว มาตรา 41, พ.ร.บ.การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 มาตรา 5, ป.วิ.พ. มาตรา 142

ย่อ / หลักกฎหมาย

คำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดถือว่าเป็นคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ และการพิจารณาพิพากษาตามคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยอนุญาตตุลาการ ศาลจึงมีอำนาจทำคำสั่งปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดนั้นได้ถ้าการบังคับจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตาม พ.ร.บ.อนุญาตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 41 และมาตรา 44 เจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 มุ่งช่วยเหลือคุ้มครองเกษตรกรผู้เช่านาซึ่งเป็นผู้ทำนาโดยเฉพาะให้ได้สิทธิในที่ดินที่ตนทำนา เมื่อโจทก์ผู้เช่านาพิพาทผิวดสัญญามิได้ทำนาด้วยตนเองแต่นำไปให้ผู้อื่นเช่าช่วง โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เช่านาเพื่อทำนาโดยแท้จริง ต้องถือว่าโจทก์ไม่ใช่ผู้เช่าตามความหมายในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีสิทธิที่จะซื้อนาพิพาทจากจำเลยผู้รับโอนตามมาตรา 54 การที่โจทก์ฟ้องบังคับซื้อนาจากจำเลยเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง และการบังคับตามคำชี้ขาดของ คชก. จังหวัดที่ให้โจทก์มีสิทธิซื้อนาพิพาทเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ชอบที่ศาลจะปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดนั้นได้ ราคาตลาดที่จำเลยยกขึ้นอ้างเพื่อปฏิเสธราคาที่โจทก์ขอซื้อที่นาไม่ใช่ทุนทรัพย์ที่จำเลยเรียกร้อง แม้จำเลยอุทธรณ์และฎีกาก็หาต้องเสียค่าขึ้นศาลในทุนทรัพย์ตามราคาตลาดที่กล่าวอ้างไม่

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้พิพากษาว่าโจทก์มีสิทธิซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 17746 ตามมติของคณะกรรมการการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2554 ให้จำเลยรับเงิน 7,000,000 บาท และจดทะเบียนขายนาพิพาทแก่โจทก์ หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นเหตุฟ้องศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้จึงให้งดสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยและพิพากษายกฟ้อง โดยไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะฟ้องใหม่ภายใน 30 วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษา ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ แล้ววินิจฉัยในประเด็นที่ยังไม่ได้วินิจฉัยให้ครบถ้วนเสียก่อน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่แล้ว พิพากษาให้จำเลยโอนขายที่ดินโฉนดเลขที่ 17746 แก่โจทก์ในราคา 7,000,000 บาท ให้จำเลยรับชำระราคาในวันจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดนครนายก หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเป็นเหตุฟ้องศาลชั้นต้น โดยให้โจทก์วางเงินต่อศาลหรือต่อสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครนายก โดยให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืน ให้คืน

ค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์ส่วนที่เสียมาเกิน 157,500 บาท แก่จำเลย ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นว่ารับฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2552 โจทก์ทำสัญญาเช่านาพิพาท โฉนดเลขที่ 17746 เนื้อที่ 50 ไร่ 51 ตารางวา จากนางพิระพันธ์ เจ้าของนาพิพาท มีกำหนด 2 ปี ในระหว่างอายุสัญญาเช่านา นางพิระพันธ์นำนาพิพาทไปจดทะเบียนขายฝากไว้แก่จำเลยในราคา 7,000,000 บาท มีกำหนดไถ่ถอนภายใน 1 เดือน โดยมีได้ทำหนังสือแสดงความจำนงขายนาพิพาทแก่โจทก์ ตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 มาตรา 53 นางพิระพันธ์ไม่ได้ไถ่ถอนนาพิพาทภายในกำหนดนาพิพาทตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยตามสัญญาขายฝาก ต่อมา คชก. จังหวัดนครนายก มีคำวินิจฉัยว่าโจทก์มีสิทธิซื้อนาพิพาทจากจำเลยตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 มาตรา 54 นางพิระพันธ์ฟ้องขอเพิกถอนคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดนครนายก ต่อศาลปกครองกลาง ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้ยกฟ้อง คดีถึงที่สุด โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ขอให้บังคับตามคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดนครนายก คดีมีปัญหาสมควรวินิจฉัยก่อนว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องขอให้บังคับตามคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดนครนายกหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 มาตรา 58 บัญญัติว่า ในกรณีมีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยอันเป็นที่สุดของ คชก. จังหวัด เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอต่อศาล ในการพิจารณาของศาลให้ถือว่าคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ โดยให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัดโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา 221 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติให้การเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดนอกศาลเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ ได้แก่ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 และโดยที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมาตรา 41 และมาตรา 44 บัญญัติว่า คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการให้ผูกพันคู่พิพาทและเมื่อได้มีการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจย่อมบังคับได้ตามคำชี้ขาดนั้น แต่ศาลมีอำนาจทำคำสั่งปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดได้ ถ้าการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คดีนี้เมื่อข้อเท็จจริงโดยคู่ความไม่ได้โต้เถียงกันว่า โจทก์ทำสัญญาเช่านาพิพาทจากนางพิระพันธ์ มีกำหนด 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554 แต่ปรากฏว่าโจทก์ไม่ได้ทำนา กลับนำนาพิพาทให้ผู้อื่นเช่าช่วง อันเป็นการผิดสัญญา นางพิระพันธ์ผู้ให้เช่าบอกเลิกการเช่านา และ คชก. ตำบลศรีจุฬามีมติให้เลิกการเช่านา โดยให้สัญญาเช่านาสิ้นสุดเมื่อครบกำหนด 2 ปี โจทก์อุทธรณ์ และ คชก. จังหวัดนครนายกมีมติยืนตามมติ คชก. ตำบลดังกล่าว โจทก์มีได้อุทธรณ์ต่อศาล มติ คชก. จังหวัดนครนายกจึงเป็นที่สุด เห็นว่า เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 มุ่งช่วยเหลือคุ้มครองเกษตรกรผู้เช่านามิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบในการเช่าจากผู้อื่นทำมิได้ให้ผู้เช่ามาใช้สิทธิตามกฎหมายดังกล่าวแสวงหาประโยชน์อื่นจากนาที่เช่า เมื่อโจทก์ผู้เช่านาพิพาทมิได้ทำนาด้วยตนเองแต่นำไปให้ผู้อื่นเช่าช่วง โจทก์จึงมีลักษณะเป็นคณกลางที่แสวงหาประโยชน์ตามสัญญาเช่านาจากชาวนาที่ทำนา ทำให้ชาวนาที่ทำนาอยู่จริงไม่อาจเช่านาจากผู้ให้เช่าได้โดยตรงและไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในฐานะผู้เช่า และการที่โจทก์มิใช่ผู้เช่านาเพื่อทำนาโดยแท้จริง ต้องถือว่าโจทก์มิใช่ผู้เช่าตามความหมายในพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 มาตรา 5 ที่ให้นิยามคำว่า ผู้เช่า ว่าหมายถึง ผู้เช่าที่ดินเพื่อ

ประกอบเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่การทำนาทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ เช่นนี้ การที่มาตรา 54 บัญญัติให้สิทธิผู้เช่าที่จะซื้อนาที่เช่าได้แม้ว่านาได้โอนไปยังผู้รับโอนแล้วนั้น ก็เพื่อคุ้มครองผู้เช่าซึ่งเป็นผู้ทำนาโดยเฉพาะให้ได้สิทธิในที่ดินที่ตนทำนาอยู่เท่านั้น มิได้มุ่งหมายที่จะคุ้มครองผู้เช่าที่ไม่ได้ทำนาและเป็นผู้ผิผลสัญญาเช่านาเพราะให้ผู้อื่นเช่าช่วง การวินิจฉัยและมติ คชก. จังหวัดนครนายก ซึ่งจะเป็นผลให้โจทก์ผู้เช่าที่ไม่ได้ทำนาด้วยตนเองมีสิทธิบังคับซื้อนาจากผู้รับโอนได้ จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเป็นการทำลายหลักกฎหมายเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้รับโอนที่นาโดยไม่เป็นธรรม ทำให้เป็นช่องทางให้ผู้ที่ทำสัญญาเป็นผู้เช่านาเช่น โจทก์แสวงหาประโยชน์ที่เป็นการเอาเปรียบสังคม ดังนั้น แม้นางพิระพันธ์ขายผากนาพิพาทแก่จำเลยในวันที่ 24 มกราคม 2554 ก่อนที่สัญญาเช่านาพิพาทระหว่างนางพิระพันธ์กับโจทก์จะเลิกกันในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554 โดยมีได้แจ้งให้โจทก์ทราบเพื่อให้แสดงความจำนงจะซื้อนาตามมาตรา 53 ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่โจทก์ที่จะซื้อนาพิพาทจากจำเลยผู้รับโอนตามมาตรา 54 การที่โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยเป็นคดีนี้ถือได้ว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องและการบังคับตามคำชี้ขาดของ คชก. จังหวัดนครนายกย่อมเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ชอบที่ศาลจะปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดนั้นเสีย ปัญหาที่วินิจฉัยมาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 246 และ 247 (เดิม) และคดีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อฎีกาของจำเลยต่อไป อนึ่ง การที่จำเลยให้การต่อสู้ว่าราคาตลาดของนาพิพาทสูงกว่าราคาที่โจทก์ขอใช้สิทธิซื้อนั้น ราคาตลาดที่จำเลยยกขึ้นอ้างเพื่อปฏิเสธราคาที่โจทก์ขอซื้อไม่ใช่ทุนทรัพย์ที่จำเลยเรียกร้อง แม้จำเลยอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ก็ต้องเสียค่าขึ้นศาลในทุนทรัพย์ตามราคาตลาดที่กล่าวอ้างไม่ ค่าฟ้องอุทธรณ์และค่าฟ้องฎีกาของจำเลยเป็นคดีที่มีค่าขอให้ปลดปล่อยทุกข้ออันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ต้องเสียค่าขึ้นศาลชั้นศาลละ 200 บาท ตามตาราง 1 ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ข้อ 2 (ก) แต่จำเลยเสียค่าขึ้นศาลมาอย่างคดีมีทุนทรัพย์ จึงต้องคืนค่าขึ้นศาลในชั้นฎีกาที่เสียเกินมา และคืนค่าขึ้นศาลในชั้นอุทธรณ์เพิ่มเติมแก่จำเลยให้ถูกต้อง พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนจำเลย โดยกำหนดค่าทนายความรวม 30,000 บาท คืนค่าขึ้นศาลชั้นฎีกา 42,300 บาท และค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์อีก 42,300 บาท ให้แก่จำเลย

องค์คณะ

วิรุฬห์ แสงเทียน · ธีระ เบญจรัศมิโรจน์ · สรรทศน์ เอี่ยมวรชัย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/5052/2562>